

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1901. június 16.

Vasárnap.

XX. évfolyam. 47. szám.

Előfizetési árak:

Félsz. évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, úgy az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 ha-áb s petisörért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

Az utolsó ülésszak.

Három hétnél hosszabb szünet után visszatért az élet a multszerdáná sándor-utezai parlamenti palotába.

Az 1896—1901-iki országgyűlés utolsó ülésszakában folytatja már a t. Ház a delegációk miatt félbeszakadt munkáját.

A letűnő mandátumok többnyire borus sejtelmekkel töltik el a honatyai kedélyeket. Igazi törvényhozói munkakedv ritkán kerekedik ilyenkor, a mikor a parlament látáshatárán az életadó nap már biborvörös koronggal készül alábukkanni. A Széll Kálmán rendkívüli államférfiui ügyességét dicséri, hogy ily zavaró tényezők mellett is a legkomolyabb parlamenti munkásságot várhatjuk a képviselőháztól a még hátralevő rövid időben.

Két javaslat elintézése vár még a nyári szünet előtt a képviselőkre.

Az összeférhetetlenségi törvény, melynek elvi esatáját már a delegációk előtt megvitták, aligha foglalkoztatja már sokáig a képviselőházat. Az erkölcs és józanság ama nagy diadalát, melyet e javaslat jelent, tetézi az a hódítása is, hogy kezdetben leghevesebb ellenzői is már átlátták annak szükségessége és szerencsés voltát, melylyel nemcsak hogy közérdeket nem sért, de tisztességes magánérdeken sem tapos végig épen oly könnyörtelenül, mint a rémlátók hitték.

Jól ismerte Széll Kálmán Magyarországot, mikor e javaslat keresztülvitelétől nem rettent vissza s ez is az ő államférfiui mély előrelátását és határozottságát dicsőíti.

A másik napirendre kerülő ügy: a közigazgatás egyszerűsítése.

Igazgatási dolgokban a legtöbbször az alak is lényeg és közigazgatási állapotaink ismerői előtt nem titok, hogy e törvényjavaslat szerény czime alatt több rejtőzik a puszta tatarozásnál, szóval e javaslat egy nagy lépés a reform felé. Azért szükséges, hogy valódi lelkiismeretességgel tárgyalassuk e javaslatot.

S hogy ez így legyen, nincs is ennek ez idő szerint akadály a mi kötelességérzetre ébredt parlamentünkben, ha csak a régi személyes hajszja fel nem üti benne a fejét. De mi ettől nem tartunk. Lehetetlen, hogy ez a parlament megint visszaessék abba a bűnébe és szerencsétlenségébe, a melyenből annak idején csakis a Széll Kálmán páratlan és intakt ereje tudta kimenteni. A Széll Kálmán nagy alkotásainak, az országnak, de önmagának is tartozik vele a parlament, hogy reczidivába ne essék s hogy jövőre is megtartsa magának a közvélemény azon

nyilvánulását, hogy a jelenlegi parlament: a munka és tisztesség parlamentje.

Uj kormánybiztos. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, értesítette a képviselőházat, hogy az állami gyermek-menedékhelyekről szóló 1901: VIII-ik törvényezikk értelmében az ország különböző vidékein létesítendő állami letelezőházak, gyermek-menedékhelyek szervezésével, helyeik megállapításával, tervezetük és építésük, valamint az időközben felállítandó ily intézetek működésének felügyeletével és a hasonló ezéu társadalmi tevékenység irányítása körül felmerülő teendők ellátásával Ruffy Pál országgyűlési képviselőt egy évre kormánybiztos minőségben megbízta.

Gyermekek gondozása. A belügyminiszter legközelebb be fogja torjeszteti a képviselőházban a hét éven felüli, közsegélyre szoruló gyermekek gondozásáról szóló törvényjavaslatot.

Székelv kérdés.

A jövő munkája.

— Irta: Máthé József. —

III.

Mert az anyagi jólét s a nyomába járó függetlenség első sorban biztosíték arra, hogy a nép a maga erejét saját javára szolgáló alkotásokban biztosítván, hozzájárulhasson az államerő neveléséhez.

Ma ezt nem teheti. Szegényebb annál. És az anyagi gondok lesodorták a hagyományos vallásosság magaslatáról. Nincs őszhang az életben. Szegény otthonában, szegény eklézsiák templomai és iskolái közt kevés vigasztalást talál.

Azért mondom elsőrendű szükségnek az anyagi viszonyok rendezését, mert csak így tartom valószínűnek, hogy a székelv kulturális feladatok teljesítésére is képes lesz.

Szegény, éhes nép, esenővész, gyötrelmek közt élő gyermekeivel vajmi keveset tehetnek.

Pedig elsőrendű szükség marad a nevelés-oktatásügy rendezése is.

Láttuk már, hogy miként válnak szegénységük miatt a magyar egyházak kulturális feladataik teljesítésére gyöngévé, hogy elmúltak azok az idők, mikor tiszta hazafisággal, messzemenő áldozatokkal sieltek az erkölcsös magyar állam fundamentumán dolgozni.

Nyujtsanak nekik segítséget az állam!

De azt okosan tegye. Nem szükség tüzzel-vassal államosítani. Ahoz nincs elég pénze. Aztán meg tisztelni kell a magyar egyházak kezében értékesülő nagy anyagi és erkölcsi tőkét, melyet autonómiájuk épségben tartása mellett államiságunk erősítésére felhasználhatnak.

Csak a gyanus felekezeti iskolákat államosítsa kérés nélkül. De erre aztán törekedjék megállás nélkül.

Nyiltan kimondhatom, hogy ezek alatt a gör. kel., gör. kath. (tehát oláh) és a lutheránus (tehát szász) iskolákat értem, melyek erősítésén azoknak érdekeltége oly szívós kitartással fáradozik, hogy itt kénytelenek vagyunk beismerni, miszerint a míg mi az eszközök keresésében fejünket vesztettük, azok elkerültek. És van bennük annyi hazafiatlanság, hogy a magyar nyelvet nem tudják, nem tanítják, sőt nem is akarják tanítani.

A mennyiben azonban az államosítás következtetés végrehajtása egyelőre elháríthatlan akadályokba

üzetnek, erősebben kell sürgetni a magyar nemzeti oktatást ezen iskolákban. És meg kell szerezni a kötelező iskoláztatás alkalmát minden honpolgár gyermekének.

Azon körölmény, hogy elegendő palota-börtönünk és kevés kunyhó-iskolánk van, rossz világitásban tünteti fel a magyarállam kultur misszióját.

Azután alkalmassá kell tenni az iskolákat arra, hogy az életre neveljenek, olyan ismeretekre oktasanak, melynek gyakorlati értéke van.

Elemi iskoláink az eddigi tanterv keretében alig nyujtottak egyebet a népnek, mint irni-olvasni tudást, nagyobb gyakorlati értéket nélkül. (A falusi ember nevét leggyakrabban váltó alá írja.) Az elemi iskolához kötött ismétlődő iskolák s ezek órarendjén a heti 2—4 órai gazdasági és kertészeti gyakorlatok teljesen értéktelenek maradtak a népre.

Valljuk be, hogy a vallás oktatás, vagy mondjuk vallásos nevelés sem igazolta a hozzáfűzött eredményeket.

Tant csináltak belőle, mint az algebrából Ért-hetetlen dogmák gyermekek előtt örök rejtélynek maradó szóhalmazata, bármily szépen csengjen, a feledés homályába vész anélkül, hogy bármely kis értelmét vehetnék. De őszintén szólva nem is igen vették komolyan ezt a fontos feladatot. A pap szerette eltolni magát, a tanító meg — minden tekintélyértés nélkül legyen mondva: nem értett és ért hozzá úgy, hogy annak lényegébe hatolva kézzel fogható színarany igazságait tehessen közkincesé, az emberi léleknek, buban örömben, szerencsében avagy szerencsétlenségben táplálékává. Nem egy iskolát ismertem, hozzáteszem felekezeti iskolát, melynek papja nem akarta tanítani a valást, a tanítója pedig kényszerűmunkának tekintette, mert nem az ő, hanem a pap kötelessége, a mint-ugy is van. Ha aztán a községi és állami iskolákat tekintjük, hol olyan vallásitanítók működnek, a minők közügybe esnek, éppen nem dicsőekedhetünk a vallásos nevelés eredményeivel.)*

En az erkölcsi sülyedés okát részben ide vezetem vissza. Mert az a nép, mely felületes vallásosságban éri el suhancz korát, a felnőttek számára rendelt templomi oktatást is ignorálja, nem keresi Ellenben szívesen szerzi meg maának bármely áron, testi épségének, erkölcsi tisztaságának kárára, a szorakozás, mulatozás tiltott alkalmait, ál a felnőttek rossz szokásaival, kérékedi ezíraságával, undok bűneinek takarójával.

Ezért vesz el a mai iskolák által nevelt folszeg emberek kezében az atyai jus, de minden jó ügy is.

Szükségesnek látszik tehát a nevelés-oktatás-ügy gyökeres reformálása.

Szükséges, hogy az iskola és élet közti ür áthidalassék, hogy az ifju az iskola tanácsaival és ismereteivel vezetessék át az életbe, de azok a tanácsok, ismeretek adják kezébe a munkaeszközöket és ezeknek értékesítésére a munkaképességet.

Háromszék vármegye közigazgatási bizottságának üléséből.

(Folyt. és vége.)

Közmunka, közlekedés.

Gyárfás Győző kir. főmérnök hivatalos jelentése szerint:

*) Ezzel nem értünk mindenen egyet. Sokkal jobban s több sikerrel nem tanítják a vallást, mint az állami iskolákban a hol ezért a hitoktatók külön tiszteletdíjjal részesülnek. Szék.

A május hónapban beállott kedvező időjárás következtében a közutak kielégítő állapotba hozattak. Közlekedési akadályok nem fordultak elő. A szükségselethez képest, egyes törvényhatósági utszakaszokra pótkavics-szállítása engedélyeztetett.

Az állami közutakon a kavics-szállítás kezdetét vette.

A brassó-bodza-krásznai állami közuton a folyó évre engedélyezett műtárgyak építési munkái vállalkozóknak átadattak és az építés kezdetét vette.

Az 1901. évi közmunka felosztási kimutatása megszerkesztetett.

A folyamatban lévő állami iskolai építkezésekre vonatkozólag felemlitem, ezen irányban a következő főbb mozzanatok.

Maksa községben az új állami iskola építése a földszet felállításáig és leföldsége haladt; vállalkozó egy részletfizetést nyert.

Nyén község állami iskolájánál az összes alap- és lábazati falak felrakattak és a földszinti téglafalazás van munkában. Vállalkozó egy részletfizetésben részesült.

Zalán községbeli iskolának átalakítására tervezet szerkesztetett.

Dálnok községbeli állami iskolánál a házigombától megátadott padlózatok kiváltására vállalkozó szakmester utasítást nyert.

Bitá községbeli állami iskolánál teljesített pótmunkák és a gondnokság által emelt melléképületek és kerítések munkái felülvizsgáltattak.

A kisborosnyói állami iskolánál a melléképület a régi helyén kitüntetett vállalkozó szakmesternek a kut és sütő építésével együtt átadattak.

Bodola községben lévő állami iskolánál felvételek teljesítették a szükségnek mutatózó helyreállításokra.

Folyó ügyek.

A kir. tanfelügyelő jelentése során dr. Székely György országgyűlési képviselő, bizottsági tag ajánlotta, hogy a földmívelési miniszter által faiskolák czéljára átengedett területen ne termeljenek burgonyát. Ennek ellenőrzésére a kir. tanfelügyelő figyelmét felhívta.

Csánki Gyula kir. tanfelügyelő válaszul, kijelentette, hogy e tekintetben miniszteri rendelet is kötelezi őt; ezen miniszteri rendelet alapján a szükséges intézkedéseket meg is tette; ezek alapján jelzi, hogy a legtöbb helyen az a baj, hogy a faiskola ki van ugyan hasítva, de se bekerítve, se a

szükséges eszközökkel nincs felszerelve. Különböző az alispán urat több ízben felkérte már, hogy a törvényhatósági szabályrendelet szerint szervezett járási faiskola felügyelőket kinevezni sziveskedjék. Ennek megtörténtétől, a járási faiskola felügyelők működésétől lehet csak az állapotok javulását várni. Ezután Ujvárossy József kérte, hogy a sepi-szent-györgyi bejáró ut mentén ne rakják mind a két oldalra a prizmákat. Ugyanezt kérte Sinkovics dr. és Bogdán Arthur is.

Az áll. épít. hiv. a felszólalások értelmében felhívta, hogy ne engedje az utnak mindkét oldalra rakni a kavics prizmákat.

EGYESÜLETI ÉLETE

A kézdívásárhelyi önk. tűzoltó-egyesület közgyűléséből.

II.

A közgyűlés második pontját Vajna Károly titkár jelentése képezte. Hosszasan, behatóan foglalkozik a tűzoltóegyesület utolsó nyolcz évében történt mozzanatokkal s részletesen ismerteti a parancsnokság által ez idő alatt végzett intézkedéseket.

A közgyűlés a titkári jelentést Czimbalmos Ferencz egyleti tag hozzászólása után tudomásul véve, azt jegyzőkönyvre venni határozta s értekezési elismerést nyilvánítt. A jelentésben foglalt indítványok alapján elhatározta, hogy a zenekarvezetői javadalomnak ez évi decz. 31-én tul leendő biztosítása, valamint a szertárhelyiség felépítése érdekében Kézdívásárhely város képviselőtestületéhez újabb felterjesztéseket intéz.

Titkári jelentés után Benkő Gyula pénztáros számolt be az egyesület vagyoni állapotáról. E szerint a lefolyt 8 év alatt a tűzoltóegyesület a zenekarra 350 koronát, az önképzőkörre 1090 koronát költött és egyéb kiadások levonásával a vagyon 1624 kor. 13 fillért teszen. A számvizsgáló nevében Dr. Balogh Vendel által tett jelentés után a pénztárosnak a fölmentvényt a közgyűlés elismeréssel megadta s a zenekarnak és önképzőkörnek adott fenti összegeket leírni határozta.

Az újra alakulás következett ezután. Kijelölésre Kiss Károly, Bencze József és Turóczy Béla kórtettek föl. A bizottság javaslatára a közgyűlés közfelkiáltással a következőleg alakította meg az új tisztikart: Főparancsnok: Nagy Károly, alparancs-

nokok: Dr. Balogh Vendel és Ifj. Kupán József; titkár: Vajna Károly; segédtitkár: Biró Sándor és Hajdó Ödön; orvosok: Dr. Szini Gyula, Dr. Szentpétery Bálint, Dr. Dávid János; mérnök: Ince István; szertáros: Csizsár Dénes; helyettesei Ifj. Nagy Ferencz és Gyömbiró Cábó; szolgálatvezető: Turóczy László; osztályparancsnokok: Ifj. Czimbalmos Ferencz, Szabó József, Csizsár Pál, Benkő Pál, Jánovits Sándor; szakaszparancsnokok: Nagy Gerő, Nagy József, Ifj. Janesó Mózes ny., Welner János, Turóczy Béla, Nagy Béla, Janesó Gyula; zászlótartó: Szabó János.

A választást elnök kihirdetvén, a közgyűlés lelkesen megjelente az új tisztikart; majd a fogadalom ünnepélyes letétele következett. A zászló mellé állt a főparancsnok Nagy Károly s a titkár által felolvasott fogadalmat letette s ezt nyomon követte az összes újból aláíratkozott 82 tag fogadalomtétele. Szép, megható volt a fogadalom: fakadjon belőle új élet az egyesületre.

Még egy kedves kötelességet rótt le az egyesület azokkal szemben, kik a multban hasznos és lelkes tevékenységet fejtettek ki: megválasztotta érdemeik elismeréséül, tiszteletbeli főparancsnokká: Kovács Dánielt, tisz. osztályparancsnokká: Kiss Károlyt, Benkő Lajost és Szabó Gézá; tisz. segédtitkár: Farkas Miklóst; tisz. taggá: Dobay János főjegyzőt és K. Csizsár Józsefet. Mint az egyesület buzgó támogatóit, tiszteletbeli főparancsnoki rangra emelte a közgyűlés Dr. Török Andor polgármester és tisz. titkárrá: Szabó Jenő ref. lelkészt.

Ezzel a szép közgyűlés véget ért.

VIDÉK.

Ezüstmennyegző.

Szárazpatak, jun. 11.

Kajcsa Eerenz Szárazpatak község érdemes birája nevével György Juliánna asszonnyal a napokban ezüst menyegzőt tartott a szárazpataki róm.kath. templomban.

A derék házaspár a 25-éves évforduló alkalmából 200 korona alapítványt tett községi jótékony czélokra.

A menyegző nagy kísérettel és ünnepélyességgel folyt le. Balogh Ignác Szárazpatak nagy érdemű, tudós plébánosa az ujonnan esküvő házaspár-

TÁRGZA.

Csángó népdalok.*)

Közlő: Malland Oszkár.

Édes anyám felneveltél engemet,
Még sem tudod, mi nyomja a szívemet,
Hát ha tudnád, mert ha tudnád
Mi nyomja a szívemet:
Éjjel nappal, éjjel nappal
Sirathatnál engemet.

Az én rózsám ablakjába
Rózsát termelt itt magába,
Akkorára nőtt az ága,
Bort ittam az árnyékába.
Bort ittam én, boros vagyok,
Hazamennék, de nem tudok;
A ki tudja, mért nem mondja:
Merre van az országútja.

Sárga dinya, görög dinya, hajastul
Haragszik rám a vénasszony lányostul,
Ha haragszik, haragudjék magára,
Vesse magát a zavaros Csarnába.
Sárga dinya, görög dinya esipkefa
Édes rózsám a gyűrűmöt add vissza,
Itt a tied, add vissza ez enyém
Nyerjem vissza ismét legénységemet.

Az ökör a földet nem magának szántja,
Édes anyá lányát nem magának tartsa,
Szépen fölneveli, szárnyára eresztí,
Csak távolról nézi, hogy más úti veri.

Szomorú ficsfának lehajlott az ága,
Arra reá szállott harminczhárom páva,
Ki kébbe, ki zöldbe, ki tiszta fehérbe,
Csak az én édesem tiszta feketébe.

Az én édesemért
Nagyot cselekszeném:
Tengerből a vizet
Kanállal kimerném,
Tenger fenekéről,
Apró gyöngyöt szednék,
Kedvesem nyakára
Egy gyöngyfűzért fonnék.

Leszállott a páva vármegye kutjára,
Meríti a vizet a rabok számára;
Rab vagy rózsám, rab vagy,
Én is beteg vagyok;
Ha te megszabadulsz
Én is meggyógyulok.

Lány: „Egyéb átkot nem mondhatok
Egye meg az ut a lábod,
A tarisnya a két vállad,
Puskabütő az oldalad,
Rezes csákó homlokozat.”

Ifj.: „Hát én erre csak azt mondom:
Verjen meg az igazságom,
Szeretetlen társat adjon,
Huszonkégy gyermekkel áldjon,
Kenyértelenség találjon.”

Engem anyám elátkozott
Mikor a világra hozott,
Azt az átkot nyomta reám:
Ország, világ legyen hazám,
Minden ember édes apám,
Sok jó asszony édes anyám.

Megfogott az anyám átka
Mert nem voltam jó leánya.
Ha jó lánya lettem volna
Átka meg nem fogott volna,
Édes anyám sok szép szava
Kit meg nem fogadtam soha,
Most fogadnám, de nincs kinek
Fogadom egy idegennek.

Elmennék én ti rálatok egy este
De szemetes az ajtótok eleje;
Felszedi a sarkantem egy szemetet,
Veled rózsám nem kötöm el fejemet.

Ninesen helye, hol a gólya legeljen,
Nines szeretőm, kit a karom öleljen;
Leszen helye, hol a gólya legeljen,
Leszen szeretőm, kit a karom öleljen.

*) „Erdély népei”-ből.

hoz magas röptű szép beszédet intézett az oltár-előtt, mely a jelenlévőket mélyen meghatóta.

Esküvő után gazdag és diszes lakoma következett, melyen a vidékről is számosan vettek részt.

Kajesa Ferencz egyénisége megyénkben igen előnyösön ismeretes, mintaképe a szorgalmas és derék honpolgárnak és egy közszé vezetőjére hivatott előjárónak. Azt hisszük, hogy a felsőbbség kitüntetése sem fog elmaradni ezen nevezetes alkalomból. A megújított szép frigyhez mi is gratulálunk, s kívánjuk, hogy az arany mennyegzőt is hasonló jó kedélyben és közszeretben érhesék meg!

—1—

Adományok a Kézdivásárhely-kantai főgymnasiumra.

Béldy Tivadar bodolai 15 számú ivén: Béldy Tivadar 200 korona.

Bálint László bereczki 39 számú ivén: Bálint László 10 kor. Lajos Balázs 5 kor. Összesen 15 kor. Kelt Seps-Szentgyörgyön, 1901. június hó 13-án.

Potsa József,
főpénz.

NAPI HIREK.

— **Személyi hir.** Bodó Sándor, marosvásárhelyi királyi főügyész helyettes, f. hó 14-én Kézdivásárhelyre érkezett.

— **Tisztviselők mozgalma.** A kézdivásárhelyi állami tisztviselők f. hó 14-én délután a kuszino helyiségében népes értekezletet tartottak. Az áll. tisztviselők anyagi helyzetének javítása ügyében Tordáról kiindult mozgalom megbeszélése képezte az értekezlet czélját. A megjelent áll. tisztviselők mintegy 36-on, mindenképp megalkakultak, az intéző-bizottság elnökévé megválasztván Fejér Károly kir. járásbíró, alelnökévé: Király Aladár, kir. ügyész, jegyzővé Jancsó Géza törvényszéki irodatisztet. Az elnök határos beszédében ismertette a mozgalom czélját s felolvastatván a tordai megkeresvényt, az értekezlet egyhangulag, elhatározta, hogy Háromszék vármegye összes orsz. képviselőit felkéri, hogy a kormánytól járjanak közbe az állami tisztviselők anyagi helyzetének javítását biztosító törvényjavaslatainak megalkotása tárgyában. A tordai javaslatán kívül elhatározták, hogy Kézdivásárhely városnak a jelenleginél magasabb lakbérorszályba helyezése ügyében is lépéseket ohajtanak tenni. Az ügyek intézésére bizottságot küldtek ki.

— **Képviselőtestületi ülés.** Kézdivásárhely város képviselőtestülete június 17-én délelőtt 9 órakor rendkívüli gyűlést fog tartani, melynek egyetlen tárgya: a városi tiszt főorvosi állás választás útján való betöltése. Az ülést Szentiványi Miklós, vármegyénk derék alispánja fogja vezetni.

— **Közgyűlés.** Háromszék megye törvényhatósága f. hó 14-én tartotta meg tavaszi közgyűlését. Jövő számunkban fogunk adni részletes tudósítást.

— **Halálozás.** Kézdivásárhelyi Nagy György mészáros mester f. hó 12-én, élete 46-ik évében meghalt. Temetése f. hó 14-én délután volt nagy-kiterjedésű rokonság és közönség részvételével. Békeporával.

— **Nagy felhőszakadás** volt mult szordán Felsőcsernátonban. A vízárakat kerítőseket, gyengébb épületeket kőkapulábakat sodort magával s nemcsak állatok, de mint értesülünk, még emberélet is esett áldozatul a nagy viharoknak. A növényzetet is teljesen leiszapolta, tönkretette. Pénteken délután 4 óra tájban Kézdivásárhelyen is óriási zivatar volt.

— **Az érdem elismerése.** A kézdivásárhelyi önk. tűzoltóegyesület közgyűlése Kovács Dániel volt főparancsnokot tisztviselői főparancsnokká, Benkő Lajost, Kiss Károlyt és Szabó Gézát tisztviselői osztályparancsnokokká s Farkas Miklóst tiszt. segéd tiszté választotta az egyesület körül szerzett érdemeik elismeréséül.

— **Esküvő.** Szász Máriázt, nőhai Szász Domokos ref. püspök nevelt leányát jun. 15-én feleségül vette Szűllő Árpád, hivatalnok a Ganzgyárnál Budapesten.

— **Győztes bajnok.** Schenk János kézdivásárhelyi órásmester, az önkéntes tűzoltó-egylet zenekari tagja, a brassói atletikai klub kerékpár versenyén négy kitüntetést nyert. E sok oldali kitüntetés

nem szívesen nézték a szász atyafiak, de az érdem előtt kénytelenek voltak meghajolni. 1. díjat 300 koronát helygyversenyért 7 perecezel előbb tette meg a 21 kilométer hegyi utat, mint társai 2-dik díjat babérkoszorút, aranyérmét nyerte a műkerékpározásáért, mely abból állt, hogy nemcsak előre, hátra felé is ment, és bieziklin kerékpározás közben többféle tornamutatót csinált pl. leve-tette kabátját, felöltözött, felállt stb. stb. 3-dik díjat akadály versenyen nyerte, diszes aranyérem. Itt lyukon, hidakon, deszkatorlaszokon, billenő deszka állványokon keresztül kellett ugratni. 4-dik az általános győzelmi díj, melyet Brassótól—Pradealig terjedő útnak 48 perec alatti befuttatásáért nyert; azért erdélyi bajnoki ezimmet és oklevéllel lett jutalmazva. A ki ennyi kitüntetést nyert, méltó, hogy általunk is elismerésben részesítsük.

— **Elhaltak kézdivásárhelyen május hónapban:** Szűcs József aszt. segéd 19 éves tüdővészben, Rosonfeld Róza 2 éves, vörhony, Szűcs János 7 napos született gyengeség, Szotyori Anna 10 napos vveleszületett gyengeség, Farkas Sándor 8 éves, idült hashártyalob, Balogh Ida 16 hónapos tüdőlob, Jancsó Teréz 14 éves tüdőgyanókór, Molnár György 2 éves, nyelőső hegyei szűkület, Csillag Vilmos szabótanoncz 17 éves, gonyvérűség, Özv. Szűcs Andrásné szűl. Molnár Anna 86 éves, agyutaütés, Varga András kovácsmegség 18 éves, tüdőgyanókór, Gáspár József koresmáros 64 éves, tüdőgyanókór, Bvita Balázs napszámos 48 éves, gombamérgezés, Barti Miklós napszámos 30 éves, bélhurutban.

— **A rak-bacillus fölfedezése** kelt most tudományos, különösen orvosi körökben szenzációs feltűnést. Dr. Schüller Miksa berlini bacteológ, tanár „A parasiták az emberek rákjában és sarkomjában” igénytelen czím alatt könyvet adott ki, melynek tartalma nem kevesebbet jelent, mint hogy a borzalmas rák- és sarkom-betegségek előidézői meg vannak találva s ezáltal az emberiség egy szörnyű, pusztító ellenségének mibenlétét s egyuttal gyilkos hatásának megszüntetésére alkalmas eszközöket sikerült meg tudni. Dr. Schüller Miksa a rák és sarkoma tüneteit figyelte meg első sorban. Majd egy leoperált rákos husdarabot konzervált oly módon, hogy azt világossá ne érje s egyuttal az eredeti hőmérsékletet is megtartsa. Így sikerült megállapítania, hogy a rák bacillusai parányi organizmusok, a melyek eredetileg apró tokoskákban fejlődnek, de ezek színpattannak s a bacillusok megkezdik gyilkos működésüket. Schüller konstatálta, hogy a bacillusok a hideggel és meleggel szemben egyaránt érzékenyek. A lehűtés ép úgy, mint az 50 Celsius-foku meleg már megöli őket. Ép úgy elpusztítja őket egy csépp alkohol is. A szakkörökben különös feltűnést kelt ez a fölfedezés és remélhető, hogy rövid idő múlva az emberiség Schüller jövőléből megszabadul a rák és sarkoma borzalmaival.

— **Helyreigazítás.** E lapok 44-ik számában „Öngyilkos tanuló” cz. naphir kiegészítéséül — fölkörös folytatán — megjegyezzük, hogy a nevezett tanuló nem r. kath. vallású.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Esküdszéki tárgyalás.

— 1901. jun. 12.

Kedden a kézdiszentléleki Volones Sándor ellen elkövetett bűnügy került az esküdtbíróság elé. Elnök: Solim Miklós, kir. törvényszéki elnök; bírák: Dr. Gulya László és Ungur Péter, jegyző: Kovács Kálmán aljegyző.

A közvádlo tisztót Stocker Antal kir. ügyész, a védelmet Zayzon Lázár és Dr. Herepei Iván ügyvédek teljesítették.

Az esküdszék tagjai: Wertán Venczel, Solim Gyula, Jancsó Miklós, Ágoston Lajos, Fejér János, Erőss Alajos, Orosz Lázár, Tana Albert, Incze Mózes, ifj. Kelemen Tamás, Szilvási Vidor és Bende György; pótesküdték: Kelemen Gábor és Mórak Lajos.

A vád szerint a vizsgálat rendén kiderült, hogy kézdiszentléleki Kontz József és Móró Ferencz, földmivesek f. évi január 24 4—6 óra tájban, Kézdiszentlélek község „Jákó” nevű utcájában Volones Sándor kézdiszentléleki lakost fejszével és doronggal megölték. Móró Ferencz a sértett jobb fülét tájékára oly ütést mért, hogy Volones azonnal össze-rogyott s ekkor aztán a földön tehetetlenül fekvő szerencsétlen embert Kontz József doronggal, Móró Ferencz fejszével addig verték, míg az kiadta lelét.

A bűnözégykönyv szerint Volonesot 2 fejsze-csapás s 5 dorongütés érte, melynek következté-

ben Volones koponyatörést, agyrongcsolást, orrgyök-csontján állkapcsain töréseket szenvedett s a sérülések mindenike egyenként és együtt is feltétlenül halálosak volt.

A bűntény elkövetését vádlottak a vizsgálat rendén s az esküdtbíróság előtt is beismerték, azt Szász Pál, Bara Béla és Deák Mihály mint szemtanuk is eskü alatt tanusították s így a bizonyítás rendjén minden kétséget kizárólag megállapítottak hogy Móró Ferencz és Kontz József vádlottak közös akarattal elhatározták Volones Sándor megölését s tettük elkövetésekor beszámítható állapotban voltak s ekkor a btk. 279. §-a alá első szándékos emberölés büntette nehezedik vádlottakra.

A kir. ügyész magas nívón álló vádbeszéde s a védő ügyvédek talpraesett s pszichológiai alapon nyugvó beszédei után az esküdték tanácskozássra vonultak vissza. Ennek eredményeként az esküdték nevében főnökük: Orosz Lázár kihirdette, hogy vádlottakat a szándékos emberölés büntetében bűnösöknek találták. Erre a törvényszék is visszavonult ítélethozatalra, minek megtörténtével Solim Miklós törvényszéki elnök felolvasta a kir. törvényszék, mint esküdtbíróság ítéletét, a mely szerint vádlottak 6—6 évi fegyház büntetésre ítéltettek. Vádlottak sommiségi panaszt jelentettek be a kir. Curiahoz s ezzel az érdekes tárgyalás bevégeződött.

KÖZGAZDASÁG.

Utmutatás

a káposztapillangó hernyójának irtására.

Életmódja és kártétele. A káposztapillangó hernyóját falánkságáról egyaránt jól ismeri a falusi gazdasszony, a ki zöldséges kertjében maga gondozza a házhoz szükséges káposztaféléket, meg a gazdaember is, a ki eladásra nagyban táblaszámra termesztí a káposztát.

A káposztapillangó hernyója kisebb-nagyobb számmal minden évben akadhat, egyik-másik esztendőben azonban oly nagy mértékben szaporodhatik el, hogy nem elégszik meg csupán csak a káposztával, amelyet a hernyók serege egész a torzáig pusztára letarol, hanem a káposzta fogytával neki esik a kalarábnak, sőt ennek hiányában a torna-leveleknek is. Így történt az elmúlt 1900. esztendőben is, amelynek őszén a káposzta-hernyó roppant kártétele miatt mindenfelől felhangzott a panasz.

Ezek a kártékony hernyók a káposztapillangó tojásaiából fejlődtek, a melyet nyár elején a fehér lepke a kalarábé, torna, de különösen a káposzta leveleire rak le. A lepke ezeket a tojásokat szép sárgaszínű esomócskákban tapasztja oda egymás mellé a levelek fonákjára. Ugy két hét múlva ezen tojások mindegyikéből egy piczi hernyó bujik ki. A hernyók ilyenkor még igen aprók, eleinte fehéres-zöld színűek, egyideig egymás mellett egy esomóban vesztegelnek és nem igen látszik meg, hogy nagy kárt tennének, mindössze a levelek fonákját hámozzák meg itt-ott. Néhány nap múlva azonban elszólednek a káposztaleveleken, hogy mindegyikük a maga szakállára szabadon garázdálkodhassék s a milyen mértékben nőnek, hiznak a zsenge levelek árán, olyan arányban növekedik a kártételük is: kikezdi a leveleket a szélükön és lyukakat rágna azok közepén, úgy hogy utoljára semmit sem hagy-nak meg a levelekből az ereken kívül.

A hernyók őszre, rendszeren a káposztaszüret idejére teljesen kifejlődnek s a káposztáról stb. vándorutra indulnak. Ilyenkor látjuk a kővér hernyókat a szomszédos fákban, a kerítésekben, a falakon mászkálni, sőt egynémelyik lakásunkba is betolakodik, hogy alkalmas helyen, a hol a tél hidege, a nedvesség és sokféle ellenségük ellen oltalmat talál, bábba (l. az ábrán) alakuljanak át. Ha a báb szerencsésen kielel, akkor abból tavaszra kibujik a fehér lepke, a mely a fent jelzett módon ismét lerakja petéit, még pedig minthogy ez a tavaszi ivadékrászára, ilyenkor még nem igen talál, leginkább a vadon termő káposztafélékre (mustár, vadrepeze stb.) Ezeken növekedik fe a második, a nyári ivadéka, a mely, mint fentebb említettük, a mi káposztánkat fertőzi meg.

Felelősszerkesztő és lapulajdonos: ifj. Jancsó Mózes. Főmunkatárs: Vajna Károly.

Hirdetések.

Sz. 512-1901. tkvi.

Árverési hird. kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Nagy Lajosné Szabó Amál végrehajtónak Jancsó Dániel és neje végrehajtást szenvedett elleni 2000 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, K.-Vásárhely város határára fekvő a kézdivásárhely-kantai 258. sz. tkvben 463. hrsz. ingatlanra 100 K. 470

hrsz. ingatlanra 1200 K. a 742 sz. tkvben foglalt 1466. hrsz. ingatlanra 400 K. 1482., 1483/1., 1483/2., 1484. hrsz. a. ingatlanra 2085 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi július hó 1. ső napjának d. e. 9 órakor ezen tkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.

ezikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi december hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. § a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

K.-Vásárhelytt, 1901. évi február hó 24-én.

(92. 1-1.)

Dr. Nagy,

kir. törvénzéki bíró.



Kitűnő

zongora, legújabb szerkezetű, alig használt, elutazás miatt olcsón eladó. 30. 2-2
Cz m a kiadóh vatalban.



Gazdák figyelmébe!

Tisztelettel meghívjuk a t. gazdaközönség, valamint az érdeklődőket a műtrágya gyakorlati haszná-

latának bemutatása czéljából gyári telepünkön létesített kísérleti telepnek alkalmaslag való megtekintésére. (89. 2-2.)

Brassói Kénsv- és Műtrágyagyár.

Magyar szab. találmány.

„IDEÁL”

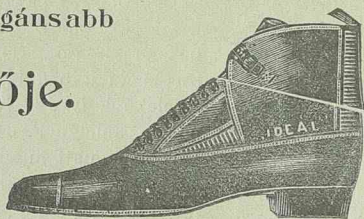
A jelenkor legcélszerűbb

Hazai ipar.

és legelegánsabb

Gzipője.

(7-0 69.)



Kapható: Fejér Lukács fiainál Kézdi-Vásárhelytt.

131.564. VII. a. sz. m. kir. Belügyminis. ter.

Erdély legkitűnőbb uj ásvány- és gyógyvize: Bodok sűtőpataki

„VILMA-FORRÁS.”

A „Vilma-forrás” vize egyike a legkedvezőbb vegyi összetételű földes alkalikus ásványvizeknek. Mint gyógyviz orvosi tekintélyek által javalva van: a légző szervek és gyomor hurutos bántalmainál, emésztési hiányoknál, étvágytalanságnál, a huzgyszervek hurutos bántalmainál, esont köpződésnél és Brigh kóránál stb.

Mint élvezeti viz kristály tisztasága és kellemes savanykás ízénél fogva páratlan ásványviz.

BIZONYÍTVÁNY.

A sűtőpataki „Vilma-forrás” ezim alatt forgalomba lévő gyógyvizet sikerrel alkalmaztam mind ama betegségekkel szemben, melyek ellen hasonló összetételű ásványvizek szoktak alkalmaztatni.

Kolozsvárt, 1901. április 12-én.

professor Dr. Purjesz Zsigmond s. k.

Főraktár: Kovács Sándor urnál Kézdivásárhelyen.

Szétküldési központ: Seps-Bodok.

Barabás Ferencz,

21. 6-0. gyógyszerész a „Vilma-forrás” kezelője.

Huzás visszavonhatatlanul

1901 Junius 25-én.

Concordia sorsjegyek

á 1 korona.

(85. 4-6.)

Főnyeremény

30.000 korona értékű.

Ajánlja:

Dávid Antalné.
Dobál Lajos.
Kézdivásárhely.

Hirdetések

mellett vétetnek fel.

lapunk kiadóhivatalában
jutányos és olcsó árak